

Revisor som rådgiver:

Utbytteutbetaling – konsekvenser og dokumentasjonsbehov

Artikkelen er
forfattet av:

Siviløkonom
Anders Thoresen
Partner i DHT Corporate Services

Endringene i aksjeloven fra 1. juli 2013 innebar en betydelig omlegging og liberalisering av utbyttereglene. I tillegg vet vi at antall søksmål mot styret øker. Som følge av dette bør styrene i norske bedrifter legge mer vekt på vurdering knyttet til utbytteutbetalinger og konsekvensene av dette.

I Revisjon og Regnskap nr. 1 2014 ble Revisjonskomiteens veiledning «Revisors vurderinger av forsvarlig likviditet og forsvarlig egenkapital» presentert. Dette er etter mitt syn (som «ikke-revisor») en meget god veiledning». Der setter komiteen fokus på ulike former for utbytteutdeling, styrets ansvar ved utbytteutdelinger og revisors oppgaver og plikter. Jeg ønsker i denne artikkelen å sette lys på noen praktiske forhold knyttet til utbytteutbetalinger der jeg mener det er naturlig at revisor veileder sine klienter.

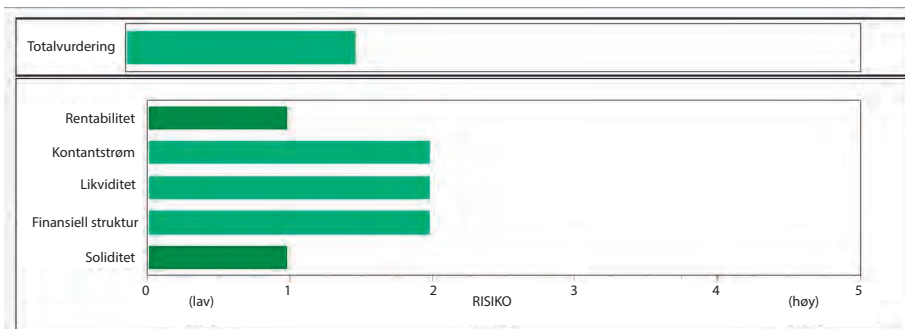
Konsekvenser av utbytteutbetalinger

JA – utbytteutbetalinger påvirker en bedrifts økonomi! Det er en balansegang mellom eierens ønske om å motta utbytte (avkastning på deres investerte kapital) på

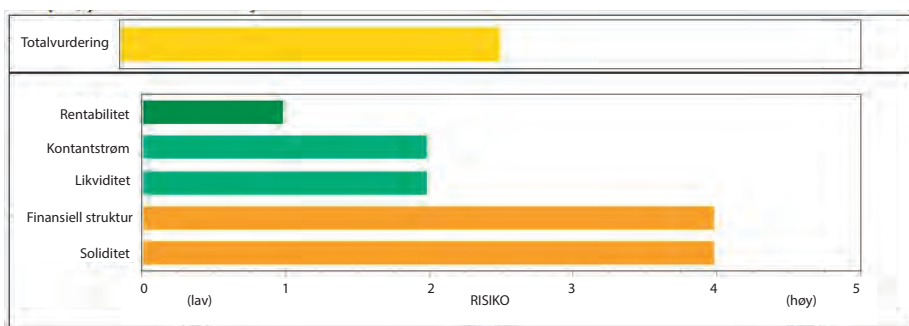
den ene siden, og bedriftens risiko og handlekraft på den andre siden. Jo mer en taper selskapet for likvider gjennom utbytte, jo mindre er det igjen til andre formål: betale kreditorer, investere i maskiner, utstyr, produktutvikling og markedsvekst.

Jeg har i tidligere artikler argumentert for at en helhetlig økonomisk vurdering av en bedrift (økonomisk helsejekk) bør reflektere både rentabilitet, kontantstrøm, likviditet, finansiell struktur og soliditet. Disse fem elementene reflekterer ulike sider av en bedrifts økonomi. En slik analyse gjøres gjerne ved avslutning av regnskapsåret basert på tall for regnskapsåret som helhet. For det konkrete året det gjelder, vil størrelsen på utbytteavsetningen påvirke områdene soliditet (egenkapitalandel) og finansiell struktur (balansestruktur) direkte. Med et større utbytte har selskapet en mindre «buffer» å gå på hvis fremtiden blir krevende. I analysen for neste år (utbetalingsåret) påvirkes også områdene kontantstrøm og likviditet direkte.

La oss se på et konkret talleksempel. Selskapet vi her ser på er en tjenesteytende virksomhet som i forrige regnskapsår omsatte for ca. 90 MNOK med et resultat etter skatt på ca. 6 MNOK. Før avsetning for utbytte var det bokført EK 31/12 ca. 15 MNOK med en implisitt EK-andel på 39 %. Bankinnskudd er ca. 18,5 MNOK og arbeidskapital (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld) ca. 14 MNOK. Analysen viser da meget lav/lav risiko på alle vurderingsområdene:

Dersom det avsettes et utbytte på 10 MNOK, blir det bokført EK 31/12 ca. 5 MNOK med en implisitt EK-andel på ca. 13 %. Arbeidskapitalen blir ca. 4 MNOK. Gitt at utviklingen fremover (prognosen) ser bra ut, burde et slikt utbytte fint kunne argumente-

res for innenfor vurderingene av forsvarlighet. Analyseresultatet viser imidlertid vesentlig økt risiko innenfor områdene soliditet og finansiell struktur (balansestruktur), og totalrisikoen øker også som følge av utbytteavsetningen:

Jeg mener analysen gir en balansert vurdering av situasjonen. Hvis utviklingen fremover er god (god inntjening, god ordreserve osv.) vil selskapet klare seg bra. Hvis utviklingen blir dårligere, har selskapet med en slik utbyttebetaling mindre «buffer» og det er høyere risiko for selskapet, dets kreditorer og partnere.

Denne typen analyse og simulering («hva-hvis-analyse») er teknisk bistand som revisor gjerne kan bistå kunden med før styret fastsetter foreslått utbytte.

En implikasjon mange ikke tenker over, er at utbyttebetalingene påvirker ratingen selskapet får gjennom ulike kredittbyråer. Dette er spesielt knyttet til selskapets soliditet, som i slike sammenhenger reflekteres gjennom bokført egenkapitalandel. Dette er blitt enda mer utslagsgivende nå når selskapet kan dele ut utbytte som medfører at egenkapitalandelen blir lavere enn 10 %. Hvis selskapet er avhengig av en god kreditt-rating (ifm. anbudprosesser o.l.), kan en unngå dette problemet ved å utsette vedtak om hele eller deler av utbyttebetalingen til en ekstraordinær generalforsamling senere på året, og med det få bedre egenkapitalandel og absolutt egenkapital ved årsskiftet. Dette kan imidlertid kreve ekstra arbeid og kostnad knyttet til dokumentasjon, og kan utsette tidspunktet for når aksjonærene mottar utbyttet.

Styrets dokumentasjon

De formelle skrankene i asl. § 8–1 knyttet til hva som kan betales ut i utbytte er altså

Lederkilden.no

Revisorforeningen har i samarbeid med Lederkilden.no utarbeidet en skreddersydd løsning med verktøy og fagstoff som støtter opp under alle naturlige områder for revisor som rådgiver. Se mer på: www.lederkilden.no/?dnrmedlem=true

blitt mykere enn tidligere. Styrets ansvar for å vurdere at selskapet også etter foreslått utbytteutdeling har forsvarlig egenkapital og likviditet (asl. § 3–4), har fått større vekt. Loven inneholder ikke krav om dokumentasjon om styrets forsvarlighetsvurdering av utbytte. For at styret på den ene siden skal gjøre jobben sin, og på den andre siden unngå å komme i erstatningsansvar, er det imidlertid avgjørende at styret gjør gode vurderinger knyttet til utbyttebetalinger og dokumenterer de vurderingene de gjør.

Men hvordan kan styret gjøre dette på en effektiv måte? Omfanget av dokumentasjonen vil åpenbart variere med den situasjon selskapet er i. Noen sentrale elementer:

1. **Styreprotokollene** bør dokumentere hvilket informasjonsgrunnlag styret har hatt tilgang til, hvilke vurderinger som er gjort, hvilke beslutninger som er tatt og hvordan forsvarlig egenkapital og likviditet vurderes ut fra dette.
2. Et minimumskrav bør være å gjøre en **overordnet økonomisk helsesjekk** basert på siste års regnskapstall (nå 2013-tallene for å vurdere avsetning for utbytte pr. 31/12–2013). Verktøyet som er benyttet i simuleringen ovenfor er et eksempel på dette. Dette verktøyet kan benyttes direkte fra årsoppgjørpro-

- grammet eller ved manuell innlegging av 2013-tallene (tar et par minutter).
3. En **overordnet økonomisk simulering** av endringer i sentrale parametere basert på 2013-tallene (pris, volum, bruttomargin, lagertid, kredittider, renter, valuta etc.).
4. **Likviditetsprognoser** som viser hvordan likviditeten antas å utvikle seg de neste 12 månedene, gitt utbetaling av avsatt utbytte. Her bør det også gjøres en sensitivitetsanalyse for å se hvordan endringer i sentrale parametere påvirker likviditeten. Det er avgjørende å benytte et verktøy der resultat, balanse, likviditet, kontantstrøm og nøkkeltall henger sammen.
5. Verdivurderinger, redegjørelser og annen relevant dokumentasjon.

Det finnes effektive verktøy på markedet for å gjennomføre alle disse oppgavene. Det er naturlig at økonomifunksjonen i selskapet, dets regnskapsfører eller revisor bistår med dette arbeidet. Revisor bør i minste fall sette klienten på sporet av hvilke vurderinger som bør gjøres og hvordan de kan gjøre det. Det burde imidlertid også være naturlig å yte teknisk bistand knyttet til punkt 2, 3 og 4.

Lykke til!

3 tips ved vurdering av utbytte

1. Det er fremdeles lov å vurdere feil i Norge, men det er ikke lov å la være å vurdere. Dokumenter vurderingene som gjøres!
2. Få en forståelse av hvordan foreslått utbyttebetaling vil påvirke selskapets økonomiske tilstand sett utenfra (inkl. kreditt-rating).
3. Gjør en sensitivitetsanalyse som viser hvordan likviditetsprognosen vil se ut med foreslått utbyttebetaling og hvor store endringer selskapet tåler.

Behov for hjelp?

Ring oss på 23 23 91 91.

BJØRGFJELL

Bemannings

www.bjorgfjell.no

OSLO • DRAMMEN • TRONDHEIM

SPESIALISTEN INNEN ØKONOMI, REGNSKAP, KONTOR OG ADMINISTRASJON

